

רמב"ם מתנות עניים יהלכה א

חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה, שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה, ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה שנאמר בצדקה תכונני, ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

הלכה ב

לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום, כל המרחם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך, וכל מי שהוא אכזרי ואינו מרחם יש לחוש ליחסו, שאין האכזריות מצויה אלא בעכו"ם שנאמר אכזרי המה ולא ירחמו, וכל ישראל והנלוה עליהם כאחים הם שנאמר בנים אתם לה' אלקיכם ואם לא ירחם האח על האח מי ירחם עליו, ולמי עניי ישראל נושאים עיניהן, הלעכו"ם ששונאים אותן ורודפים אחריהן הא אין עיניהן תלויות אלא לאחיהן.

מסכת בבא בתרא דף י עמוד א

תניא היה רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסן. אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם. וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם

א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם

א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם; אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחיבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו. ואתם קרוין עבדים שנאמר [ויקרא כ"ה] כי לי בני ישראל עבדים.

אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו, וחיבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו. ואנן קרוין בנים דכתיב [דברים י"ד] בנים אתם לה' אלקיכם.

אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים; בזמן שאתם עושין רצונו של מקום, אתם קרוין בנים, ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום, אתם קרוין עבדים. ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום.

אמר לו הרי הוא אומר [ישעיהו נח] הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית; אימתי עניים מרודים תביא בית, האידנא, וקאמר הלא פרוס לרעב לחמך.

ישעיהו נח, ז

הָלוֹא פָּרַס לָרֵעַב לְחֶמֶךָ וְעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בַּיִת כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסְיֹתוֹ וּמִבְּשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם:

רמב"ם מתנות עניים י

הלכה ג

כל המעלים עיניו מן הצדקה הרי זה נקרא בליעל כמו שנקרא עובד עכו"ם בליעל, ובעכו"ם הוא אומר יצאו אנשים בני בליעל ובמעלים עיניו מן הצדקה הוא אומר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, ונקרא רשע שנאמר ורחמי רשעים אכזרי, ונקרא חוטא שנאמר וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא, והקב"ה קרוב לשועת עניים שנאמר שועת עניים אתה תשמע, לפיכך צריך להזהר בצעקתם שהרי ברית כרותה להם שנאמר והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.